Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23.06.1970, sp. zn. 2 Cz 6/70, ECLI:CZ:NS:1970:2.CZ.6.1970.1

Číslo: 32/1971

Právní věta: Obecnou cenou majetku (§ 37 odst. 1 not. ř.) zůstavitele je cena, za kterou bylo možno v době smrti zůstavitele (§ 460 o. z.) tento majetek prodat s dodržením cenových předpisů platných v době smrti zůstavitele. Za předpokladů uved. v ust. § 34 odst. 3 not. ř. opatří si státní notářství znalecký posudek o obecné ceně majetku zůstavitele. I tento důkaz hodnotí státní notářství jednotlivě a v souvislosti s ostatními výsledky řízení (§ 25 not. ř. a § 132 o. s. ř.) a zabývá se i tím, zda znalec měl pro podání posudku dostatečné podklady. Nemělo-li státní notářství dostatečné podklady pro vydání rozhodnutí podle ust. § 37 odst. 1 not. ř., pak nejsou dostatečné podklady ani pro vydání rozhodnutí podle ust. § 39 odst. 3 not. ř.; proto v takovém případě je nutné před vydáním rozhodnutí podle ust. § 39 odst. 3 not. ř. uvážit, zda není na místě provést potřebnou opravu novým rozhodnutím o obecné ceně majetku zůstavitele (§ 37 odst. 2 not. ř.).

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 23.06.1970

Spisová značka: 2 Cz 6/70

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Cena, Dědění, Notářství, Notářství státní, Pracovní kázeň, Řízení před státním notářstvím

Předpisy: 95/1963 Sb. § 4
§ 219
§ 227 24/1964 Sb. § 11 40/1964 Sb. § 450
§ 25
§ 34
§ 37
§ 39 99/1963 Sb. § 132
§ 484

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 32/1971 sb. rozh.

Obecnou cenou majetku (§ 37 odst. 1 not. ř.) zůstavitele je cena, za kterou bylo možno v době smrti zůstavitele (§ 460 o. z.) tento majetek prodat s dodržením cenových předpisů platných v době smrti zůstavitele.

Za předpokladů uvedených v ustanovení § 34 odst. 3 not. ř. opatří si státní notářství znalecký posudek o obecné ceně majetku zůstavitele. I tento důkaz hodnotí státní notářství jednotlivě a v souvislosti s ostatními výsledky řízení (§ 25 not. ř. a § 132 o. s. ř.) a zabývá se i tím, zda znalec měl pro podání posudku dostatečné podklady a zda závěry posudku odpovídají výsledkům řízení.

Nemělo-li státní notářství dostatečné podklady pro vydání rozhodnutí podle ustanovení § 37 odst. 1 not. ř., pak nejsou dostatečné podklady ani pro vydání rozhodnutí podle ustanovení § 39 odst. 3 not. ř.; proto v takovém případě je nutné před vydáním rozhodnutí podle ustanovení § 39 odst. 3 not. ř. uvážit, zda není na místě provést potřebnou opravu novým rozhodnutím o obecné ceně majetku zůstavitele (§ 37 odst. 2 not. ř.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 23. 6. 1970, 2 Cz 6/70)

V řízení o dědictví po zůstavitelce O. Ř. státní notářství v Břeclavi týmž rozhodnutím určilo obecnou cenu majetku zůstavitelky, výši dluhů a čistou hodnotu dědictví (ve smyslu ustanovení § 37 odst. 1 not. ř.) a provedlo vypořádání mezi dědici (ve smyslu ustanovení § 39 odst. 3 not. ř.). Cena role po zůstavitelce byla určena částkou 100 Kčs (bez odpovídajících podkladů) a cena domu, zahrady a stavební parcely po zůstavitelce byla určena částkou 23 354 Kčs podle ocenění MěstNV v P., zatímco posudek, který si státní notářství vyžádalo od ONV v B. uváděl cenu 22 893,44 Kčs.

K odvolání proti rozhodnutí státního notářství, směřujícímu jen proti rozhodnutí o provedení vypořádání mezi dědici, krajský soud v Brně zrušil rozhodnutí státního notářství ve výroku napadeném odvoláním. Rozhodnutí o určení obecné ceny majetku zůstavitelky, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví zůstalo v právní moci. Z tohoto určení ceny vycházelo státní notářství v Břeclavi i krajský soud v Brně v dalším jednání a v rozhodnutí podle ustanovení § 39 odst. 3 not. ř. (jež bylo odvolacím soudem potvrzeno) i v rozhodnutí o vyměření notářského poplatku z dědictví.

Ke stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem ČSR, rozhodl Nejvyšší soud ČSR tak, že rozhodnutím státního notářství o určení obecné ceny majetku zůstavitelky, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví, dále rozhodnutím o provedení vypořádání mezi dědici o dědictví po zůstavitelce (a je potvrzujícím usnesením odvolacího soudu), jakož i rozhodnutím o vyměření notářského poplatku z dědictví byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 4 odst. 1 not. ř. vychází státní notářství při rozhodování i při ostatní své činnosti ze skutečného stavu věci, dbá o určitost právních vztahů a o předcházení sporům.

Při projednání dědictví je státní notářství povinno především náležitě zjistit majetek zůstavitele a jeho dluhy a provést soupis aktiv a pasív dědictví (§ 34 not. ř.). Přitom státní notářství sice vychází z údajů účastníků řízení o dědictví, jeho povinností je však prověřit si podle potřeby tyto údaje a ostatní vyšetřené okolnosti, a to šetřením na místě samém, výslechem svědků, listinami a jinými důkazními prostředky.

Za podmínek ustanovení § 34 odst. 3 not. ř. si státní notářství opatří znalecký posudek. Tento postup přichází v úvahu zejména při určování obecné ceny majetku zůstavitele. Výsledky provedeného dokazování včetně znaleckého posudku hodnotí státní notářství podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny v jejich vzájemné souvislosti (§ 25 not. ř., § 132 o. s. ř.). Ani závěry znaleckého posudku nemůže státní notářství bez dalšího převzít, aniž by tento provedený důkaz hodnotilo v souvislosti s ostatními výsledky řízení. Musí přitom přihlédnout i k tomu, zda znalec měl pro podání posudku ve výsledcích řízení dostatečné podklady a zda jeho závěry nejsou s nimi v rozporu.

V daném případě státní notářství při zjišťování podkladů pro určení obecné ceny majetku

zůstavitelky takto nepostupovalo.

Obecnou cenu majetku zůstavitele (ve smyslu ustanovení § 37 odst. 1 not. ř.) notářský řád blíže neupřesňuje a nevytyčuje podrobněji zásady pro její určování. Srovnáním např. s ustanoveními o notářském poplatku z dědictví (srovn. § 11 odst. 2 zákona č. 24/1964 Sb.) je třeba mít za to, že jde o cenu, za kterou by bylo možno majetek v době jeho nabytí (tj. ve smyslu ustanovení § 460 o. z. v době smrti zůstavitele) prodat, přičemž ovšem tato cena nesmí překročit horní hranici, jež byla případně stanovena cenovými předpisy platnými v době smrti zůstavitele.

V daném případě státní notářství vycházelo z toho, že do dědictví po zůstavitelce O. Ř. patří dům, zahrada a stavební parcela (jež byly zapsány ve vložce č. 1919 pozemkové knihy pro kat. území P.), jakož i role (jež byla zapsána ve vložce č. 2593 poz. knihy pro totéž kat. území). Pokud státní notářství roli hodnotilo částkou 100 Kčs, je tento jeho závěr prakticky nepřezkoumatelný, protože není odůvodněn a protože se státní notářství nevypořádalo s vyjádřením MěstNV v P., podle něhož hodnota této nemovitosti činí 253,20 Kčs. Při určení ceny ostatních uváděných nemovitostí zůstavitelky vycházelo státní notářství z částky 23 354 Kčs, jež byla (jak se uvádělo v protokolu ze 16. 3. 1969) stanovena MěstNV v P. V odůvodnění svého rozhodnutí státní notářství uvádělo, že proti tomuto ocenění nebyly námitky, ačkoliv dědic G. Ř. při jednání namítal nesprávnost tohoto ocenění. Státní notářství se také nevypořádalo s odhadem obsaženým v posudku, který si vyžádalo od ONV v B. a podle něhož dnešní cena objektu včetně pozemků činí 27 893,44 Kčs. Státní notářství nezvážilo náležitě, zda s přihlédnutím k ostatním výsledkům řízení jsou takto získané odhady přezkoumatelné, zejména když v nich nebylo uvedeno, z jakých podkladů se při jejich vypracování vycházelo, a když z odhadu vypracovaného ONV v B. není patrno, co bylo míněno „dnešní cenou“ a které pozemky byly oceňovány.

Jestliže nebyly dostatečné podklady pro rozhodnutí podle ustanovení § 37 odst. 1 not. ř., pak nebyly dostatečné podklady ani pro vydání rozhodnutí podle ustanovení § 39 odst. 3 not. ř., jímž státní notářství provedlo mezi dědici vypořádání. Bylo třeba uvážit provedení potřebné opravy novým rozhodnutím o obecné ceně majetku zůstavitele (§ 37 odst. 2 not. ř.). Tuto okolnost přehlédl i soud druhého stupně při rozhodování o odvolání proti rozhodnutí státního notářství vydaného podle ustanovení § 39 odst. 3 not. ř.

Stejně tak nebyly v daném případě získány podklady pro vydání zákonným ustanovením odpovídajícího rozhodnutí o vyměření notářského poplatku z dědictví.

Rozhodnutími státního notářství a krajského soudu došlo proto k porušení zákona v ustanoveních § 4 odst. 1, § 34, § 37 odst. 1 a § 39 odst. 3 not. ř. (u odvolacího soudu i v ustanoveních § 227 a § 219 o. s. ř.) v souvislosti s ustanovením § 484 o. z.